…atalhoz. Neret nem kell elárulni, á vá… …oste restante megy. Leirandó azonban… barna s milyen természetü. Részletes… …m 20 kr beküldése mellett „H. L.“ jegy… …datik ki, Ki mondja aztán, hogy nem… …ai módra haladunk!
…Tiszai Dániel örököseinek könyvnyom… …n egy 14—15 éves jó házból való fiu… …czul azonnal felvétetik. — Értekez… …nyomdahelyiségben. (piacz, Vecsey ház.)

Közgazdaság.

…Magyar franczia biztositó részvény tár… (Franco-Hongroise) A magyar franczia… …ó részvény-társaság életosztályához f. é. …hóban benyujtatott 426 drb. ajánlat …00 frt. tőkéről, kiállittatott 344 drb… 886,600 frt. tőkéről. Mióta az életosz… …ködését megkezdte, azaz f. é. február… 1148 drb. ajánlat nyujtatott be 3,933,100 …éről és 924 kötvény 2,404,200 frt. tő… …llitatott ki.

…) Nagyhatvan-utcza 1576. számu (régi Vay-ház) lakik: Dr. Fáy …rvos- sebész-tudor és szülész. Ren… …e. 9-ig, d. u. 3—4 óráig.

…Dr. Tihanyi Sámuel orvos-, sebész-, szü… …emtudor, fülorvos, s a bécsi közkór… …odorvosa értesiti a nagyérdemü közön… …gy lakását nagy csapó utczáról hagy… …sz. alá helyezte, hol is rendel déle… …délután 3-ig.

Szabó József,
…lős szerkesztő és kiadótulajdonos.

…saknem ingyen!
…Az „Egyesült Britanniaezüst gyár“ csőd… …ől átvett óriási készlet igen nagy fizetési …ettségek miatt 75%-el a becslési …ól eladatik. Csak 7 frt 25 krért kapni …tannia ezüst evőkészletet, (a mely ezelőtt …került) u. m.
…tali kés kitünő aczélpengéssel,
…ódi angol brit-ezüst villa,
…(massiv) brit-ezüst evőkanál,
…m brit-ezüst kávéskanál,
…éz brit-ezüst levesmerő kanál,
…brit-ezüst tejmerő kanál,
…m cisellirozott táleza,
…nő kristály késtartó,
…erős tojáspohárka,
…ek legfinomabb czukortáleza,
…nű bors- és czukortartó,
…m theaszűrő,
…nyörü salon gyertyatartó, (48 darab)
…Megrendelések utánvétel mellett vagy …pénzbeküldés mellett az egyesült …Britannia ezüst gyári raktár.
…) Bécs, II. Untere Donaustrasse 43.

…erail.
…edvencz arcpora.
…ártalmas szerektől mentes s oly …ül- és belföldön késztett poro… …ás kellemetlen befolyásától meg… …inezetet kölcsönöz, ugy hogy a …mely kitünő hatásáért Blaháné
…illatszerész urnak Budapesten.
…kitünő és nemében páratlan, …mind rendes használatnál ár… …ást gyakorol, á minőt még ed… …ó tulajdonságaiért jövőben mint …egyagyok győződve, hogy felül… …ni.
Tisztelettel
…Blaha Louiza.
…UR.
…kel való összeköttetéseim foly… …OMPADOURT“ egéez eredeti …nellyel e hirneves asszony egész … hogy az egészségének ártott …zt a leghathatósabban ajánlani. …ártmányt. Egy tégely ára hasz…
…kezeskedem, mefy védjegyemmel …i franczia és angol illatszerekben. …ek E. gyógyszerész urnál. Min… …bejegyzeti védjegygyel van el… …minőségben csupán a feltaláló… …ö.v. utóda, illatszerész a „Vi… …m kapható.
…közöltetnek. (141.)

…GYULA
…a. Gyári árak! Dus választék zseb… …Igen olcsó ollók, dugaszhuzók, la… …k, czukor szelenczék stb. — Rak…
…lajdonos
…boros üveg edényeknek.
…sre
…EK és fali TÜKRÖK.
…munkák
…rámák minden nagyságban a leg…

Előfizetési árak:
Helyben és postán küldve
Egy évre 10 frt. Negyed évre 2 ft 50 kr.
Fél évre 5 „ Egyes szám — „ 5 „
Előfizetési pénz s minden közlemény: fő-piacz, VECSEY-ház, földszint a szerkesztőségbe bérmentve küldendők.
Előfizethetni helyben:
TELEGDI K. LAJOS és ifj. CSATHY KAROLY könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél. Egyébütt a postahivatalok utján.

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczen-vidéki függetlenségi párt közlönye.

Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési dij:
Öthasábos petitsorért 5 kr.
Nagyobb terjedelmü, mint szintén több izbeli hirdetések, alku szerint a legolcsóbb árért.
Bélyegdij: minden beigtatásért külön 30 kr.
„Nyilt-tér“-en megjelenő közlemény minden petit sora 15 kr.
Név- vagy bérmentetlenül beküldött kéziratok nem vétetnek tekintetbe. — Ugyszintén kéziratok nem adatnak vissza.

Debreczen, junius 8.

„Hogy lehet józan észszel a hazai ipar ügyéből pártkérdést csinálni, s épen azon politikai párttal kapcsolni, melynek legkevesebb kilátása van valaha általános győzelemre?“ azt mondják odaáltal a kormánypártiak.

Szomoru és egyszersmind roszakaratu gondolkozás épen magyar hazafiaktól, mintha csak egyenesen minden közvetités nélkül Bécsből jött volna.

Hát annyira leigáztatott volna már a mostani kormány segitségével szegény hazánk, hogy annak önállósága, függetlensége már csak képzeleti volna? Hogy Magyarország bármi erőt fog is kifejteni, Bécsnek mindig csak alárendeltje, fejős tehene lenne?

Mi nem igy gondolkodunk, sőt erősen él bennünk a hit, hogy hazánk leghübb elleneit, önöket, ugy mint hasongondolkozásu elődeiket elfujja a szél s Magyarország lakossága visszafogja követelni elárusitott jogait.

Az iparosoknak, kik letiport sorsuk javitását akarják, kell magukat politikai párttal összekapcsolni, kell a földmives osztálynak is, kell épen előmenetele tekintetéből, csak az a kérdés, melyik párttal?

A mostani kormánypárthoz? ahoz jó lélekkel nem csatlakozhatik, mert hiszen épen ez ölte el, — uralkodás vágyból — a bécsi kormány kedvéért a magyar ipart, elannyira, hogy most a magyar ipar idegen saját hazájában.

Vagy tán ezen mostani kormány — ha már Bécsnek feláldozta a magyar ipart, valjon tett-é itt bent hazánkban valamit az ipar fejlesztésére, az iparosoknak legalább megélhetésére? Semmit, ha nem igen okozott általános pusztulást. Hát csatlakozhatik önérzetes, saját érdekét, létkérdését jól felfogott iparos ilyen politikai párthoz, mely őt az inség örvényébe szándékozik tervezett kiszámitással taszitani?

Épen a roszakaratu kormánynyal szemben kellett megindulni az iparos mozgalomnak, s a mozgalomtól távol tartja magát kormány és pártja egyaránt — mert hiszen az számitásaikkal ellenkezik — mint mindenütt, ugy nálunk is az ellenzéknek kellett a mozgalom élére állani, kellett hazánk jövője jól felfogott érdekében, és ha az iparos nyilt ellenségétől, a kormánytól és pártjától elfordul s csatlakozik azokhoz, kikben jóakaratot lát, az az emberi természetből folyik, a barátot mindenki elébe teszi ellenségének.

A kormánypárt egyidőben, mikor jó termések voltak, még a természet kedvező müködését is a maga dicsőségének rótta fel, s most minden még az általuk elkövetett hibákat is az elemi csapásoknak számitja be.

Nem lehet tagadni, hogy a természeti csapások is látogatják hazánkat, de minden elemi csapások közt legtöbb pusztitást tett Tisza Kálmán kormánya s pártja, mert ez egy csapással fosztotta meg az országot jogaitól, kivetkőztette államiságából, a földmivest az iparost a megélhetés reményétől.

Vagy tán kételkedik ebben valaki?

Nem hivatkozunk mi az eladósodást jelző betáblázásokra, hanem nézze meg mindenki az adókönyvét, hasonlitsa azt össze évről-évre, s a szaporodást nagymérvünek, nézze meg mindenki bevételi s kiadási könyvét, ott meg a tőke fogyást fogja ijesztőnek találni, mi kétségtelenül a bekövetkezendő koldusság jelzője, tehát ilyen körülmények közt, ilyen kormánnyal, és ilyen kormánypárttal szemben az iparosnak, ugy mint a földmivesnek egyetlen teendője van, azt a pártot juttatni győzelemre, mely párt az ipar, és gazdászat előmozditását egyik fő feladatának tartja, és ez ma a függetlenségi párt. Ezért reméljük és hiszszük, hogy földmives és iparos önmaga érdeke ellen nem fogja a kormánypártra adni szavazatát, még ha a tanácsnok urak annál jobban erőltetnék is.

Mudrony Soma fogadtatása.

Debreczen, junius 8.

Debreczen város harmadik választókerületének országgyülési képviselőjelöltje e napon volt érkezendő városunkba. A délelőtt folyamában mindenki észrevehette már, hogy szokatlan mozgalom váltotta fel a különben más alkalmakkor nyugodt hétköznapi egyhanguságot, sőt a kormánypárt intéző urai is, hogy némikép ellensulyozzák Mudronynak mint függetlenségi jelöltnek ünnepélyes fogadtatását, óriási falragaszokat nyomtak minden utczaszegletre, melyen éltették jelöltjüket és ölnyi betükkel ismertették nagy nevét, mintha bizony a város polgársága már rég eléggé nem ismerné!

A hétfő daczára, midőn már a gazdaközönség a mezei munkához lát, az iparos mühelyében dolgozik: ezernyi és ezernyi nép csoportosult a kora délutáni órákban a függetlenségi kör s a Vecsey ház előtt. A százat meghaladó bandéristák tömege, valóban imposáns látványt nyujtott; szine-java a városi polgárságnak, kiket nem a hatalom parancs szava, nem a kényszer ültetett lóra, hanem önként, szivök tiszta sugallatából járultak az ünnepély fényéhez s emelték azt magasztosságában.

Megható jelenséget képezett a fogadtatás ünnepélyében a 24 fehérbe öltözött polgár leánynak saját lobogójuk alatti megjelenése, kik mint az ártatlanság, a dicsőség s diadal jelképei gyanánt tüntenek fel, s kik a természet virágaiból font koszorukat vittek azon érkező kedves vendégeink elé, kik a közügyek terén vivott anynyi csatákon már győzelemmel lobogtatták a hazafiság, nemzetiség s függetlenség zászlaját.

Kevéssel három óra előtt indult a vasuti indóház felé az óriási menet, melyben részt vettek még a függetlenségi kör testületileg saját zászlója alatt, a csizmadia iparos-ifjuság saját zászlója alatt, s még több társulat testületileg. — Menetközben a piaczon beszögellő utczák torkolataiból óriási népcsoportok tömegesültek a menethez, ugy hogy a várad-utczán már csak lassu menetben lehetett haladni.

Az indóházhoz kiérve beláthatatlan messzeségben lepte el a nép az indóház előtti tért s folytonos éljenzések közt hangoztatta jelöltünk: Mudrony Soma nevét.

A vonat megérkezett, s azon várva-várt vendégeinket: Helfy Ignácz városunk országos képviselőjét s Mudrony Somát a III-ik kerület képviselő jelöltjét mint megérkezetteket üdvözölhettük. Pártunk elnöke **Gaál Mihály** az indóháznál következőleg üdvözölte vendégeinket:

Örömmel, őszinte örömmel üdvözölni kivánlak először Magyarország önállásáért, és függetlenségeért küzdő Debreczen város polgárai nevében együttesen mindkettőtöket, mint kedves vendégeinket és másodszor különösen a Debreczen III-ik választókerület függetlenségi választóinak nevében együttesen, és különösen téged, kedves képviselőjelöltünket, mint kinek megválasztatásához örömünk, reményünk füződik.

Mindenki tudja, hogy Debreczen városa a mezőgazdaságnak és iparnak mintegy fészkéül, főhelyéül, mintegy a természet által van kijelölve.

Itt annyi magyar szivében, az eredeti tősgyökeres magyarok szivében él a legbuzgóbb tüz azért, a miért ti küzdetek, a mi szeretett hazánk önállóságát, függetlenségét, hazánk iparát, gazdálkodását virágzásra juttatni.

A mi kedves képviselőjelöltünkhöz azért is édes remény füz bennünket, mert azok elleuében, mit ő az ipar és közgazdászat terén maga elé tüzött, nem fér legkisebb ellenmondás sem, sőt nem hangozhatik legkisebb szó. Még azok is, kik különben elvi tekintetben másképen gondolkoznak — egyformán elösmerik, hogy Magyarországnak az a legfőbb érdeke most, ha az ipar és mezőgazdaság karöltve halad előre.

Ezt mindnyájan felösmerve örömtelt szivvel üdvözöljük az ipar elő mozditását, e téren mindenféle kezdeményezésnek kutforrását, képviselő jelöltünket.

Hozott Isten kedves barátom képviselő, képviselő jelöltünk, Isten tartson meg a hazának, e városnak a III-ik választó kerületnek istápul; adja isten, hogy ez őszinte szivből szakadó óhajtásunkban mindnyájunk öröme teljék. —

*

Ezután **Helfy Ignácz** következő szavakban mutatá be érkezett képviselőjelöltünket.

Engedjék meg uraim, hogy mielőtt megköszönném a magyar vendégfogadtatást a magam és barátom nevében; őt mintegy hivatalosan bemutathassam, azon kérelemmel, hogy a ki most önöknek képviselőjelöltjük: négy nap mulva mint képviselőjüket (éljenzés!) mint képviselő társamat mutathassam be.

Majd **Mudrony Soma** vette át a szót s röviden következőkép beszélt:

Miután néhány percz mulva szerencsém lesz mély köszönetemet nyilvánitani, és politikai hitvallásomat, nézeteimet előadni, jelenleg arra szoritkozom, hogy fogadtatásomért legmélyebb, legmelegebb köszönetemet nyilvánitsam. Eltesse az isten önöket, hogy ez alkalommal is czéljokat elérhessék. (Hosszas éljenzés.)

Az üdvözlet után Helfy képviselőnk mutatta be Mudronyt, mely után a fehérbe öltözött leányok közül Kertész Juliánna a következő üdvözlő szavakat mondotta:

„Mélyen tisztelt vendégeink! Mi is mint magyar leányok, kedves kötelességünknek ismerjük hódolatunkat bemutatni önök előtt.

A természet kebléből hoztuk ragaszkodó érzelmeinknek eme tolmácsait. Egyszerü ez, de lélek emelő, mert ez a szivnek jósága. Fogadják önök kedves vendégeink, mélyen tisztelt képviselő ur és nagyra becsült követjelölt ur e szerény koszorut üdvözletünk jeléül.

Eljenek önök sokáig, Isten segélje, a polgárság hazafiassága vezesse önök törekvéseit győzelemre. Mi szivünkből üdvözöljük kedves vendégeinket Eljenek sokáig!“

Vendégeink ötös fogatu magyar szekerekre ültek, mintegy tiezernyi néptömmegel jöttek be a városba s kisértettek a „Fehérló“ vendéglőben szállásaikra.

Eközben a Vecsey ház előtt felállitott emelvény körül tengernyi népcsoportosult, hova félóra mulva megérkezett Helfy Ignácz és Mudrony Soma; ezer és ezer ajkról hangzott az éljen, először Gáll Mihály elnök lépett az emelvényre s bemutatá képviselőjelöltünket.

Helfy Ignácz képviselő beszéde.

Uraim! Tisztelt választó polgárok! Ezen országgyülés folyamán a sors ezuttal harmadizben teszi próbára Debreczen harmadik kerülete választópolgárainak elvhüségét. A mi ritkán történik az életben, megtörtént e kerületben, hogy egy országgyülési folyam alatt harmadszor kell képviselőt választani. A mult választások alkalmával önök egy függetlenségi párti embert választottak. A sors ugy akarta, hogy ez még a képviselői széket el se foglalhatta, a halál kiragadta zoraink közül. Jött a második harcz, és az ország meglepetésére az a kerület, a mely néhány hóval azelőtt függetlenségi pártit választott, megválasztott ujból egy kormánypártit. A sors megint ugy akarta, hogy a halál a másodikat is, önök volt képviselőjét — és őszintén mondom, mindnyájunk emberi fájdalmára — váratlanul szinte kiragadta soraink közül. Előáll tehát a harmadik alkalommal a szükség képviselőt választani. Kétséget nem szenved, hogy ettől a választástól Debreczen városának jó hirneve függ! Ha önök ez alkalommal kormánypártit választanak e kerületben, ki fog derülni kétségtelenül, hogy az, mi a mult választáson történt, nem volt komoly, higgadt meggyőződésök eredménye, hanem szalmatüz volt, amely mihelyt ellobban, megint a rendes, közönyös kerékvágásba jutott. Ha ellenkezőleg, — mint remélem, hogy önök megválasztják azt, a kit mai nap önök körébe kisérni szerencsém volt, akkor az ország meg fog győződni, hogy ez a kerület és város, egy elv, egy eszme által vezéreltetik, ennek kedveért nem hátrál meg semmi elől és következetesen követi a maga utját.

A kérdés tehát az, hogy kit választanak? Én azt hiszem tisztelt polgártársaim! hogy a mikor egy választókerület hivatva van országos képviselőt választani, első teendője, hogy tájékozza magát az ország helyzete iránt; mert ha nem ismerjük a helyzetet, lehetetlen, hogy tudjuk, milyen ember alkalmas ebben az országban. Ha önök megvizsgálják a helyzetet, s látják, hogy meg lehetnek elégedve a kormánynyal, hogy a kormányzás megfelel a nép érdekeinek, hogy az ország és nép virágzik: akkor az következik, hogy miután a helyzet jó, meg fogunk választani olyan embert, a ki azzal a kormánnyal mindig fog szavazni. Ha ezt a helyzetet nem találják, ha ellenkezőleg épen azt találják, hogy a helyzet rosz: első kötelességük választani olyan képviselőt, a ki ellene szavaz annak a kormánynak és igyekszik oda hatni, hogy ezen kormányt egy jobb kormány válthassa fel. (Helyeslés, éljen Helfy! felkiáltások minden oldalról.)

Hogy minő a mi helyzetünk tisztelt polgár társaim? Én azt hiszem, hogy erre nézve valóban kár sok időt vesztegetni, különösen kár olyan polgárokkal szemben, a kikről tudom, hogy figyelemmel kisérik az országos ügyeket, olvassák a lapokat, tudják, látják mi történik. De ha nem is olvasnának egy betüt sem, ha nem tudnának és nem látnának semmit, akkor is megbirnák itélni a helyzet valódiságát; mert érzik én azt hiszem, hogy érzik szivökben, lelkökben, de mindenesetre megérzik zsebökben. (Ugy van!)

Méltóztatnak tudni t. polgártársaim! miután nem először van szerencsém önök előtt lenni, hogy azon sok rosz tulajdonaim közül, melyekről ellenfeleim beszélnek, egy nincs meg bennem, ezt ellenségeim sem foghatják rám: nem szeretek semmit tulozni, nem megyek tul az igazság határán. Kétségtelenül elismerem ott, a hol helye van, hogy az ellenfél táborában lehetnének, történhetnének jó dolgok, és én nem haboznám hosszu sorát elbeszélni, ha láthatnék olyat. — De fájdalom! én jót nem mondhatok.

Magyarország kormánya — de mit mondok kormánya! — én azt mondom Magyarországnak kormánya nincs! (Ugy van!) Egy államnak a kormánya az, a mi egy hajónak a kormányos. A kormányosnak mi a feladata? Hogy biztos kézzel evezzen oda, épen azon pontra, a melyre az utazó érkezni akar (Ugy van!) Kell hogy ismerje a czélt, ha akarja vezetni a hajót és rendelkezzék a biztos eszközökkel, melyek e czél felé vezetik. A mi kormányunk se a czélt nem ismeri, hogy a nemzet hova törekszik, még kevésbbé rendelkezik az eszközökkel, melyek oda vezetni képesek. Ő nem vezeti a hajót, hanem hajókázik, mintha valaki kimegy a tóra. Engedi, hogy menjen a hajó arra, a merre a szél vezeti, ha akadályra bukkan, megfordul.

Ha szétnézünk az összes kormányzat terén, egyetlenegy vezéreszméjét nem látjuk a kormánynak. A mi a külügyek terén történik, történik azért, mert Bécs akarja, és nem az a döntő, hogy a magyar nemzet érdekeinek megfelel-é; ott nem a kormányos vezeti a hajót, hanem vezeti egy külország, kormányosa, vezeti Bécs. Bent az országban bármely téren nézünk szét, azt látjuk, hogy a kormány minden téren, eszme, gondolat nélkül cselekszik. Ha például a pénzügyek terén nézünk szét, mit látunk? Azt hogy az ő egész politikája abból áll, hogy midőn van pénz, költ; — ha nincsen pénz, uj adót vet ki; ha nem képes adót vetni ki, kölcsönt csinál, a mely megint csak uj adó, mert azt nem ő fizeti, hanem fizetem én, fizetjük mindnyájan. Azzal dicsekesznek, hogy az ellenzék folyton megtámadja a kormány pénzügyi politikáját. De ime itt van a legilletékesebb biró a pénzpiacz, melyen hitele van a magyar pénznek? Tehát ez nem pénzügyi politika, én erre azt mondom, hogy ez pénzügyi veszély reánk nézve; épen ugy járunk mint 1867/68-ban, akkor néhány évig jó termésünk volt, belemásztunk minden vállalatba: épitettünk vasutakat; belemásztunk olyan vállalatokba, melyeknek terheit ma is érzi a nép. Kölcsönt csináltunk kölcsönre, meg nem fontolva, hogy senki se kezeskedik a jó termésről; de eljön a hadd-el-hadd, jön a nap, mikor mindezeket vissza kell fizetni. Ez nem pénzügyi politika.

Emlékszem, hogy midőn Angliában jártam, azt mondta egy kitünő kereskedő a hitelről beszélvén: az tény, hogy a kereskedőnek főereje a hitel, de tudni kell vele bánni. Én az én fiaimnak azt hagyom végrendeletül: Vegyetek pénzt kölcsön akkor, mikor pénzetek van, és ne vegyetek akkor pénzt kölcsön, mi kor nincs pénzetek. És ebben nagy bölcseség van, olyan nagy, mint ebben a magyar közmondásban: ha vize van bort iszik, ha vize nincs vizet iszik. Igen ám, mert ha a kereskedő akkor megy kölcsön kérni, mikor a tárczája tele van pénzzel, ha nem adnak olcsón, fel se veszi; s ez emeli a hitelt. Ajánlják 6%-re azt mondja nem kell; ajánlják 5%-re, azt mondja nem kell; én 4%-re akarom. De ha akkor megy kölcsönt kérni, mikor pénze nincs, akkor kénytelen drága áron venni s ez az a mi megbuktatja.

Olyan a mi helyzetünk!

A mi kormányunk nem ugy jár el, mint molnár; azt mondja: akár van bor, akár nincs én bort iszom! és a vizet átengedem a népnek.

Ha szétnézünk a közlekedési politikán: a nemzetnek törekvése az, hogy összes közlekedési eszközeink a magyar állam kezében legyenek, hogy irányitsa a közlekedést, mely a kereskedelem éltető ereje; mert erre törekszik a nemzet!

A törvényhozás megszavaz olyan javaslatokat, a melyeknek czélja az, hogy a magán társulatok vasutait megvegye. S mit tesz a kormány? Megvesz egy darab vasutat a károlyváros-zágrábit, kezében hagyván a társulatnak a legfőbbet. Megveszi a tiszavidéki vasutat, és budapest-kanizsait, és mit szándékozik tenni?! Ugyanazon nap szándékozik két legfontosabb részét a tiszavidéki vasutnak magán társulatnak átengedni. Csoportosit egyik kézzel, a másikkal kicsoportosit. Ez nem közlekedési politika!

Ha a gazdaság terére lépünk, mit látunk? Ez a mi mai életünkben és századunkban a nemzeteknek életkérdésük! Mert ma nem élünk már olyan világon, mikor az egyik nemzet elszigetelhetné magát a nagy világtól, és mondhatná: én nem akarom tágitni kereskedésemet én nem akarok foglalkozni iparral, de akarom, hogy folytassam életmódomat, mint folytatták őseim!

Nem tehetjük, azt akarva sem tehetjük, mert mi nem élhetünk ugy, mint őseink; nem voltak összeköttetések, mint vannak ma. Debreczennek és vidékének kellett, hogy debreczeni gyártmányt használjon; nem volt alkalma, hogy elmenjen messze vidékre. Ma oda jutottunk, hogy a debreczeni lakos se fogyasztja azt, a mit Debreczenben gyártanak. Még a debreczeni szalonnát is kiszoritotta az amerikai. A gabona, a melylyel Magyarország látta el egykor Európát, szinte kiszorittatott. Versenyez velünk Románia, Oroszország s meg ver bennünket saját hazánkban, saját piaczunkon Ma már nem mondhatja a nemzet, hogy ő pusztán közgazdasággal foglalkozik, ma hozzá kell fogni, neki kell gyürkőzni, ha akarjuk, hogy a nemzet életképessé váljék, ha akarjuk, hogy ugy szellemileg, mint anyagilag is tönkre ne jusson. Oda kell törekedni, hogy iparossá tegyük a magyart, s magyarrá az ipart. Ez a mi szerencsétlenségünk, hogy a ki magyar ritkán iparos és a ki iparos, ritkán magyar. Ott volt most néhány napja egy szomoru példa; a kormány egy kis uj adót akar behozni, nem is jó szántából, hanem mert az osztráknak szüksége van, hogy 3 millióval szaporitsa a jövedelmet; e czélra a czukorra akar ujabb adót vetni ki. Az ellenzék ellenezte a pénzügyi bizottságban s kivánta, hogy hallgassuk ki a magyar czukorgyárosokat, hogy mennyiben áll ez adó Magyarország érdekében. Összehivattuk az ország czukorgyárosait; találtam közöttük sok derék becsületes magyar érzelmü embert, de fájdalom németül voltunk kénytelenek kihallgatni őket, mert egy sem volt köztük, ki magyarul beszéljen.

Tisztelt polgártársaim! Én nem tartanám czélszerünek, hogy ez alkalommal szives türelmöket tovább igénybe vegyem, de azt hiszem, hogy ezen kevés után is tisztán áll a teendő mindnyájuk előtt, hogy milyen embert kell képviselőnek választani; kell különösen olyan embert, mint a milyet szerencsés vagyok most önöknek ajánlani, itt levő Mudrony Soma barátomat (Viharos éljenzés!), a ki habár még most is eléggé fiatal, az ipar terén vénnek mondható, ő volt kezdeményezője Magyarországon az ipar fejlesztésnek akkor, a midőn még igen kevés ember foglalkozott a vám kérdésekkel, az önálló nemzeti bankkal, a midőn kevés ember volt Magyarországon a ki érthetett hozzá, ő már egy fontos könyvvel megindította a mozgalmat 6—7 évvel ezelőtt, melyben kimutatta, hogy Magyarország ugy fog felvirágozhatni, ha önálló vámterülete lesz, és azóta minden akadály daczára ő társadalmi és ipar terén és ha alkalma nyilik törvényhozás terén e mellett a magyar ipar mellett küzd. Mondhatom, hogy a mit jelszóval kitüztem, iparossá tenni a magyart és magyarrá tenni az ipart, ebben reassumálódik Mudrony Somának minden tevékenysége. Hogy milyen irányban szándékozik müködni azon esetben, ha szerencséje lesz önöket képviselni, azt majd néhány percz mulva maga fogja előadni.

Én nekem csak néhány szom van még. Azt mondják ellenfeleink, hogy tisztelt barátom a ki most a debreczeni 3-ik választó kerület függetlenségi pártjának képviselő jelöltjeül lép fel, egy időben nem a függetlenségi párt között ült, hanem az ugynevezett szabadelvü párthoz tartozott. Hát uraim! az ilyennel mindenek előtt tisztába kell lenni.

Én először is, még ha ez igaz is volna azt mondom, hogy sokkal jobb, ha valaki meggyőződése folytán lassan lassan előre haladván ott végzi, a hol Magyarország függetlenségének zászlója van kitüzve és ott marad meg, mintsem valaki — és én azt hiszem, hogy önök ismernek egy igen valakit — a ki hosszu évekig hirdette a függetlenséget, azután ment a kormányra, hogy szaporitsa a közösügyeket. Én azt mondom még akkor is, hogy ilyen megtérés inkább becsületére válik és egy okkal több arra, hogy megválaszszuk. De uraim! a dolog nem is igaz. Én hosszu évek óta ismerem barátomat, mint Magyarország függetlenségének hivét. Mult alkalommal a mult országgyülésen, méltóztatnak tudni, hogy egy fő kérdés volt a mely uralkodott, épen az, a melynek ő életét szenteli a gazdászat, ipar kérdése, ebben a kérdésben az ellenzék között nem volt különbség, ebben az egy kérdésben a független szabadelvü párt is mi velünk szavazott, a többi kérdésekre nézve pedig Mudrony Soma mindig mi velünk szavazott. Tehát habár más padon ült is, akkor is velünk volt, annyival inkább velünk lesz, ha kebelünkbe választjuk.

Még csak egyre akarom figyelmeztetni tisztelt polgártársaimat! Azt mondják némelyek, hogy még is nem illő dolog, Debreczen városának 3 képviselője van, és egy se legyen debreczeni ember. Hát tisztelt polgártársaim, engedjék meg, hogy nyiltan kimondom, hogy ez igen nagy előitélet, és hozzá teszem: az ország érdekében veszedelmes előitélet. Nem szabad összezavarni a városi képviselőt az országos képviselővel; itt nem az a kérdés, hogy valaki hol született, melyik pusztán, melyik faluban, melyik városban, hanem az, melyik az az ember, a ki ennek a nemzetnek legtöbbet képes használni. Ez egyáltalában áll minden képviselőre és kerületre nézve, de különösen már a mikor Debreczen városáról van szó, — engedjenek meg nekem — én mint debreczeni ember meg volnék sértve, ha nekem ilyet mondana valaki, mert azt mondom, hogy Debreczen sokkal fontosabb pontja Magyarországnak, mintsem hogy ő befolyást ne gyakorolhatna az ország ügyeire. A ki képviselő, ne üljön mint mamelukbáb, hanem vegyen részt a müködésben, folyjon be az ország ügyeibe.

Debreczen városa megkövetelheti, hogy az ő országos képviselője igazán országos legyen, hogy az ő látköre sokkal messzebb terjeszkedjék, mint egy város szük határa. Az lehet, hogy az ilyen ember alkalmas városi képviselőül, de a hol az ország ügyeiről van szó, ott ember kell, ki necsak a várost, hanem a világ ügyeit is ismerje. És mert meg vagyok győződve, hogy mindezen kellékekkel alig lehet valaki, ki buzgóbban fog megfelelni, én ujból ajánlom szives jó akaratukba Mudrony Soma barátomat. (Hosszasan tartó éljenzés.)

Mudrony Soma beszéde.

Midőn szives meghivásuk folytán önök szine elé lépek, megvallom, nagyon szegénynek érzem magamat szavakban, hogy méltó kifejezést adhassak azon érzelmeknek, melyeket az önök megtisztelő bizalma bennem felköltött. Önök parancsolni méltóztattak velem, és én ezen parancs előtt meghódolok. Kettős örömmel teszem ezt.

Mert én ugy vagyok meggyőződve, hogy ez nem tisztán egyszerü képviselőválasztás; nem tisztán arról van itt szó, hogy egy megürült hely betöltessék, hanem arról is, hogy Debreczen városának fényes traditionális multja igazoltassék.

Mert uraim Debreczennek traditionális multja van; ha visszatekintünk a régi századokba, mindenütt a rendületlen elvhüség, hazafiság fényes példáit látjuk feljegyezve; de nem is szükséges a távol multra tekinteni vissza: mindnyájunk emlékében élnek az 1848-diki szabadságharcz eseményei; abban az időben, midőn Magyarország számtalan ellenségtől megtámadtatva, védtelenül, szervezetlenül állott, az ország szivének verése már már elállott, mivel a fővárost, az ország szivét az ellenség kezében tartotta és vasmarokkal össze-

szoritotta; itt, ezen városban talált menhelyet a magyar kormány, itt dobbant fel ujra a magyar nemzet szive; itt szervezteteti, innen vezényeltetett a hadsereg, mely bámulattal töltötte el a világot.

Es hogy ez ugy történt, az nem véletlenül történt; azon férfiaknak, kik akkor Magyarország sorsát intézték, különösen legnagyobb hazánkfiának Kossuth Lajosnak (éljen! éljen!) lángszelleme, tapintatossága, higgadtsága helyezte át ide az ország kormányát, a nemzetgyülést, mert tudta, hogy itt legjobb helyen van, bizott a polgárság rendithetlen hazafiságában, és tudta, hogy itt egy élő védbástyára talál minden megtámadtatás ellen.

De még tovább megyek, azt mondom, hogy számitással tette, számitott arra, hogy az itt uralkodó szellem átfogja hatni a képviselő testületet, a gyengéket erősekké, a félénkeket bátrakká teszi, és hogy képessé teszi a nemzet képviseletet, nagy tettek véghez vitelére. Es jól számitott. Azon tettek, melyeket a nemzet fiai akkor elkövettek örök betükkel, fényesen be vannak irva a nemzet történetébe. Igaz, hogy a végzet akkor még nem engedte, hogy Magyarország elérje vágyai tárgyát, de azon napok emléke, melyek Debreczen nevéhez vannak kötve, legfényesebb lapjait képezik Magyarország ujabbkori történetének, és hogy ma élünk hogy reménnyel tekinthetünk a jövőbe, annak tulajdonithatjuk, hogy a nemzet innen képes volt szervezkedni, erejét kifejteni, s megmutatta, hogy él, élni akar, és helyet követel a mivelt, haladó szabad európai nemzetek társaságában.

Es uraim később, midőn ismét éledni kezdett a szabadság szelleme, akkor is nagy szerep jutott e városnak. Az ország függetlenül gondolkozó, férfiainak legnagyobb része azon párthoz csatlakozott, melynek bölcsője itt ringott, és a mely pártnak egyik legelső személyesitője Debreczen város választottja Tisza Kálmán volt. Tisza elhagyta az önállóság zászlóját, akkor mikor azt diadalra kellett és lehetett volna vezetnie; de uraim, önök hivek, rendithetlenek maradtak, és midőn ő megtagadta az elvet, önök megtagadták őt.

Én nagyon jól tudom, mert tanuja voltam, mily óriás lelkesedést szült Debreczennek hazafias hüsége. Örömmel teltek meg a szivek, magasan dobogott fel minden honfi keble, midőn látták, hogy Debreczen város, mely adta a hazának Tiszát, elvette Tiszát a hazától. Akkor uraim az ország ugy tekintett Debreczen felé, legalább azok, kik az ország szabadságának, függetlenségének hirei voltak, mint a hivő mohamedán Mekkája felé, Debreczen lett az ország imádott bálványa.

Es méltán, mert hiszen ami 1878-ban történt, az más kiadásban az 1848-iki történet ismétlése volt. Mert mi történt 1848-ban? és mi 1878 ban. 1848 ban fegyverrel támadtak Magyarországra, a magyar nemzetre, hogy elvegyék tőle politikai jogait, s aztán vagyona felett is rendelkezhetnek; 1878-ban pedig anyagi vagyoni jogaira támadtak, hogy koldussá tegyék, s hogy aztán politikailag is összetörjék.

1848-ban uraim még is legalább sikerült ellenállani, de 1878-ban nem lehetett, mert a képviselők 1875-ben szavazatuk által 3 évre voltak felruházva a hatalommal, és ezen 3 év alatt követtetett el a nemzet ellen azon cselekedet, melylyel oda ajándékoztattak az önálló vámügy, banküggy, mindazon politikai nemzetgazdasági és financialis előnyökkel, melyek ezekkel összekötve vannak. Azt mondom uraim odaajándékoztattak a függetlenségnek, önállóságnak azon utolsó foszlányai, melyek 1867-ben megmaradtak. Mit vesztett ez által az ország? Uraim nem szeretem a holtakat vagy a multakat bolygatni; de kénytelen vagyok néhány szóval emlékökbe vissza idézni, hogy mi mindent vesztett Magyarország azon alku által, melyet nyakába háritott Tisza Kálmán.

1878-ban alkalmunk lett volna az önálló vámterületet minden előnyeivel együtt felállitani. —

1867-ben midőn a kiegyezés Ausztriával megköttetett, akkor, én azt hiszem, hogy a mi a közgazdasági részt illeti, ez egészen jóhiszeműleg köttetett. Bizonyság erre az is, fentartotta magának Magyarország azon jogát, hogy ha netalán még sem bizonyulna jónak 5 esztendő alatt megváltoztathatja, és felmondhatja a szerződést. De az első 10 esztendő alatt bebizonyult, hogy az országra kimondhatlan kárral jár, kárral jár azáltal, hogy az indirect adóknál megadóztatják a magyar honpolgárokat az osztrák kincstár javára. Például a czukor-adót kivánom idézni, mivel Helfi barátom is hivatkozott rá. Erre nézve igy áll a dolog. A czukor-adót a magyar gyáraktól a magyar kincstár, az osztrák gyáraktól az osztrák kincstár szedi be, és természetes, hogy a magyar gyáraktól szedett pénz a magyar kincstáré, az osztrák gyáraktól szedett pedig az osztrák-é. — Igen de magyar gyárak csak igen csekély számmal vannak, s mi legnagyobb részt osztrák gyáraktól vásárolt czukrot fogyasztunk. Már pedig ki fizeti az adót? A gyáros? Nem; hanem fizeti a fogyasztó, kire azt gyáros átháritja. Igy tehát mi magyar fogyasztók nagyrészt osztrák gyáraknak és igy közvetlen az osztrák kincstárba fizetjük a czukor-adót. Világosan kiderül ez abból is, hogy a monarchia lakosságának Magyarország 40%-ját, az osztrák tartományok 60%-ját képezik és igy a monarchiában szedett czukor-adóból a magyar kincstár részére 40% járna, az arány olyan, hogy a magyar kincstár kap százból 10-et, az osztrák 90-et.

Igy állunk uraim! a czukorral, igy állunk a sörrel, igy állunk részben a szesszel is. Ezek szerint tehát meg van adóztatva a magyar polgárság, nemcsak saját állam kincstárának javára, nemcsak arra, hogy a közös kiadásokra quótát fizethessünk, nemcsak arra, hogy Ausztriának államadósságai kamatához ingyen hozzájárulunk, hanem még igy indirekt uton is számos millióra menő összeget fizetünk a nélkül, hogy bármiképpen számitásba jönne.

De nemcsak ezáltal vesztettünk, hanem a közös vámterületnél a közös vámokkal is, mert ezek azt idézik elő, hogy kénytelenek vagyunk az osztrák iparosoktól venni a szükséges iparczikkeket, miután gyáraink nincsenek; de e czikkek az osztrák védvámok által meg vannak drágitva, és ez összegek ismét az osztrák, de nem a kincstárba, hanem az osztrák iparosok zsebébe folyik.

Ezen két összeg, melyet Magyarország igy fizet, kiszámithatólag nem tesz kevesebbet, mint 25—30 milliót, tehát körülbelül ugyanannyit mint a mennyit tesz az egész quóta. Uraim ezt ajándékozta oda Tisza Kálmán az osztrákoknak. Hogy ez összeg mily jelentőségü, egy példával akarom illustrálni. Midőn a francia-porosz háboru után Németország legyőzve Franczinországot, azt tönkre akarta tenni, rávetett 5000 millió hadisarczot, azt hivén, hogy ezen teher alatt a francia nemzet többé nem kel fel; a mü be van fejezve.

Hát uraim 5000 millió frank annyi mint 2000 millió frt, ennek 3% kamata (mert Franczia ország ennyit fizet államadósságaiért) annyi mint 60 millió forint.

Miután pedig Franczia ország lakossága kétszer annyi mint — sőt még több — Magyarországé, tehát ama 25—30 millió teher rajtunk ugyanannyi, mint az a világtörténelmileg hallatlan hadisarcz, mely arra volt számitva, hogy Franczia országot örökre tönkretegye. De meg más irányban is vesztettünk. Csak a legfőbbeket akarom megemliteni. Az önálló vámrendszer mellett lehető lett volna, hogy Magyarország önálló vámszerződéseket kössön a külállamokkal. Ez által biztosithatta volna, hogy saját terményeit a külországokba kedvező tariffák mellett vihette volna ki.

Ezt az előnyt is oda ajándékoztuk, sőt többet tettünk, mert egy oly vámtarifát fogadtunk el, illetőleg én nem fogadtam el, hanem Tisza oly vámtarifát erőszakolt a nemzetre, mely erős védelmi jelleménél fogva, kihirja a külállamok ellenszenvét, visszatorlását. Nevezetesen, Németországgal szemben óva intettük a kormányt, hogy ha a vámszerződést megköti, legalább a vámtarifát az autonom tarifát el ne fogadja, mert felzuditjuk a világot, különösen Németországot a visszatorlásra és ez által ismét csak magunknak ártunk, mert mik azok a czikkek, a mik Osztrák-Magyarországból a közös birodalomból Németországba vitetnek, azok uraim legnagyobbrészt a mi terményeink! A mitől tartottunk, az be is következett. Németország elzárkózott előlünk, magas vámokat vetett a borra, buzára, lisztre, zsirra stb. és ezáltal egyik legfontosabb piaczunkból kiszorittattunk. Tehát vesztettünk azáltal is, hogy saját terményeink értékesitése megnehezittetett.

A harmadik, talán legnagyobb veszteség abban áll, hogy lehetetlenné tettük, miszerint a hazai ipart felkaroljuk és oly módon fejlesszük, mint szükséges lett volna. Erről nagyon sokat lehetne mondani, de nem akarok türelmükkel visszaélni is, csak még egyet emlitek. Mi uraim, a mint a czukor adónál előterjesztettem, épen ezen rendszer által dijt tüztünk ki az osztrákoknak arra nézve, hogy a magyar ipart t. i. a czukor, szesz és sör ipart tönkretenni igyekezzenek, mert azon rendelkezésnél fogva, melyet bátor voltam előadni, minél kevesebb ily gyár van Magyarországon, minél jobban elpusztul ez ipar, annál nagyobb mértékben lesznek kénytelenek tőlük venni a kérdéses czikkeket és az ő kincstárukba fizetni az adót, és miután Ausztriának oly eszközök vannak kezében, a melyek által a mi iparunkat elnyomhatja, ama rendezés által jutalmat tüztünk ki nekik, saját iparunk elnyomására.

A mi különösen a czukor ipart illeti, épen most van egy törvényjavaslat tárgyalás alatt és mint Helfy Ignácz barátom kifejtette, három millióval akarják felemelni a czukor adót. Ebből a magyar fogyasztóknak körülbelül egy milliót kell majd fizetni; jut pedig belőle Magyarországnak kétszázháromezer forint. Tehát, hogy a magyar kincstár kétszázháromezer forintot nyerjen, 8 százezret odaajándékozunk az osztrákoknak. Ez szükségszerü eredménye azon alkunak, melyet Tisza Ausztriával 10 évre megkötött.

Midőn ezen alku meg volt kötve, mély lehangoltság vett erőt a nemzeten, mindenki látta, hogy a gazdasági önállóság iránti reménynek vége. Azon egyén, a kiben az ország legtöbbet bizott, feláldozta az ország érdekét és igy a jövő iránti bizalom elenyésztetett. Ekkor történt az a mire hivatkoztam, hogy Debreczen város polgárai megtagadván Tiszát, uj reményre gyujtották a nemzetet. Sajátszerü végzetesség rejlik ebben a dologban. Innen indult ki 1848-ban a feltámadás, innen indult ki most is, mert Debreczen szavazatának első eredménye az volt, hogy a debreczeni választás nyomán megkétszereződött azon párt, mely Magyarország függetlenségi elveit nyiltan hirdeti. —

De nekünk fél uton megállani nem szabad. Most ismét fel van téve a kérdés, miscoda uton akar e város haladni? Azt akarja-é, hogy hagyományos multját igazolja, vagy azt akarja, hogy a nemzet előtt azon látványt tüntesse fel, hogy itt is elenyészett az önbizalom, itt is meg van törve a remény, vége mindennek? Én azt hiszem, hogy Debreczen igazolni akarja hagyományos multját. Én miután igy fogtam fel a kérdést, hazafias kötelességemnek tartottam, önök hatalmas kezébe eszközül ide jönni. (Éljenzés.)

De minden rosznak meg van a jó oldala: az 1878-iki szerencsétlenségnek is meg volt az a jó oldala, hogy a nemzet kiábrándult s belátta, hogy a félrendszabályok nem érnek semmit. A mostani rendszer minden téren lejárta magát, csődöt mondott. Lejárta magát először politikai tekintetben, másodszor pénzügyi tekintetben, harmadszor közgazdasági tekintetben. — Először azt mondám politikai tekintetben. — A monárchia nagyhatalmai állása volt mindig azon czél, a melyek eddig Magyarország jólétét mindig feláldozták. Ezen nagy hatalmi állásnak volt is anyiban jogosultsága, a mennyiben Európa szükségesnek tartotta azt, hogy ezen a helyen, a hol a monarchia van, egy hatalmas birodalom legyen, mely képes a muszkának s szükség esetében a némétnek is ellenállani. A dolog természete ugyan azt hozta volna magával, hogy ha ezen monárchiának a feladata, hogy ellenálljon a muszkának és a némétnek, hogy az akkor a magyar nemzetre fektesse a fő sulyt, de Ausztria századokon keresztül ugy tudta venni a dolgot, hogy nem ismerték Magyarországot hanem csak Ausztriát, tehát Ausztria nagyhatalmi állását tartotta Európa szükségesnek.

A legujabb események bebizonyitották, hogy ezen nagyhatalmi állás mindaddig frázis, mig Magyarország anyagilag és moraliter lesuvva van, mert hiszen, hogyan győzhessen a monarchia akár a némettel, akár a muszkával szemben, ha a magyar nem tudja kifejteni erejét, és lelkesedéssel nem állhat az ellennel szembe.

1866-ban az osztrák-porosz háboru idejében épen Bécsben jártam, uton-utfélen azt mondogatták, no csak jöjjön ide a porosz majd megmutatjuk nekik . . . „mit unsern Ungarn und Kroaten.“ Hát uraim ez a nép filozofiája!

Igaz, hogy Magyarország hatalmas, ha lelkesül is, megmutatja a világnak, legalább megmutatta a régibb századokban, hogy ellen tud állani. De csak akkor, ha önjogáért küzd és oka van lelkesülni . . .

A porosz-német háboru idejében — bebizonyult, hogy elégedett Magyarország nélkül Ausztria nem állhat szembe Németországgal, a keleti háboruk alkalmával kiderült, hogy a muszkával sem állhat szembe; különösen akkor, hogy ha azon egyetlenegy nemzet, azon egyetlen hatalmas nemzet, a melynek ittenkörül se barátja, se senkije nincsen, mely a monarchia erejét képezte mindig, ha annak erejét anyagilag szellemileg eltörpitik, kifejlődni nem engedik. Eszerint a jelen rendszer lejárta magát politikai tekintetben tökéletesen.

De lejárta magát financiális szempontból is. Ezen rendszer alatt évről évre fokozták az adót a végtelenig, s százával, ezrével, sőt mondhatnám tizezrével pusztulnak az adózó polgárok az adó executiók folytán és mégis mindig óriás deficzitek tátognak az államkincstárában. Ha a deficzitet el nem enyésztetjük, a pusztulásnak, a katasztrófának előbb utóbb be kell következni. (Bekövetkezett már!!) — Hát uraim a jelenlegi rendszer mellett azt gondolják önök, hogy Magyarország még meg bir 25—30 millió uj adót hisz már annyira jutottunk, hogy mint emlitettem kétszáz ezer forint nyereség kedvéért egy milliót vagyunk kénytelenek a polgárok nyakába vetni. Borzasztó uzsora! ez annyit jelenti hogy kétszázezer forintot kapunk és elvállalunk egy millió kötelezettséget!

Még egyet meg kell emlitenem. Azon időben, mikor még Széll Kálmán volt a pénzügyminiszter, azt mondta, hogy ő ezen uton helyre fogja állitni az egyensulyt. Mi akkor azt mondtuk, hogy az lehetetlen ezen az uton, mert akármennyi adót fog is ki róni, ugyanaz marad a deficit, a menyi volt; mert a nagy adó rovások által elérheti azt, hogy tönkre teszi a kereskedelmet, ipart s az áldozó polgárok jólétét, és ezáltal egy oldalon elvesztjük az adót a mit másik helyen kierőszakol. Es ez szóról-szóra bekövetkezett. Azon idő óta 10—20—30 millióval emelték az adót és a deficit annyi, a mennyi volt. Csak egy uton lehet kibontakozni, ha a nép anyagi jólétét emeljük, ha a népet adóképessé tesszük; akkor lehet, hogy kibontakozhatunk. Tehát uraim! financziális szempontból is lejárta magát ez a rendszer.

A mi a közgazdasági szempontot illeti, erre nézve csak körül kell tekintenünk, hogy lássuk, hogyan áll a mezőgazdaság ipar, kereskedés, s hogy tisztában lehessünk, vajjon e rendszer meg felel-e Magyarország érdekeinek vagy nem. Esekről kár volna szólani. De egyet ki kell emelnem, abban az időben, midőn az 1867-iki alkut megkötötték, akkor az volt a mondás azok részéről, kik azt megkötötték, hogy igaz politikai jogainkon csorbát ejt, de legalább anyagi ügyeink felett szabad rendelkezést enged és ugy ha elfogadjuk, később erőket kifejtve politikai jogainkat is vissza fogjuk szerezhetni. —

Hát igaz ugy volt, hogy papiron meg voltak a nemzetnek rendelkezési jogai a bankügyben, vámügyben s a pénzügyben; — de mikor azokat érvényesiteni kellett volna, nem értünk czélt. Es miért nem? En nem vagyok miniszter és ezért őszinte lehetek, én kimondom, hogy legbensőbb meggyőződésem szerint azért nem értünk czélt, mert a felsőbb körök attól tartottak, hogy a gazdasági önállóság meg fogja zavarni a mostani politikai rendszert, és maga után fogja vonni a politikai önállóságot is. Egy szóval féltették a közösügyet. Ha nem lett volna közösügy és a közösügyet, Ha nem lett volna közösügy és az a világon az a hatalom, mely Magyarországot meggátolhatta volna abban, hogy törvényileg biztosi ott jogait 1878-ban teljesen ne érvényesitette volna nemzetgazdasági tekintetben. Nemzet gazdasági nyomoruságunknak is a közösügy képezi tehát valódi alapját és okát. Ha ez áll, áll az is, hogy ezen rendszer lejárta magát, csődöt mondott nemzetgazdasági szempontból is.

Az 1878-iki alku volt az utolsó kisérlet a félrendszabályok terén; most már tisztában lehetünk a felől, hogy nem érünk czélt félrendszabályokkal, és ezért tiszta szivvel, rendületlen meggyőződéssel követhetjük szivünk sugallatát, és Magyarország függetlenségét teljes mértékben követelhetjük. Ez ma már azon jel, melyben győzni lehet; más jel nincs. (Eljenzés.)

Kisérletekről szóltam. Azok után, melyeket Helfi barátom felhozott, magamnak is nyilatkoznom kell. En igenis keresztül mentem magam is a kisérletezés stadiumán. Mióta a közélet pályáján működöm, mint politikai barátaim legjobban tudják, én mindig határozottan a függetlenség és önállóság hive voltam. — A fusio idejében, mikor Tisza Kálmán a közös vám és bank rendszer megszüntetését tette programmjává és azt igérte hogy fel fogja állitani a magyar nemzeti bankot és megszünteti a közös vámügyet, én is hozzá csatlakoztam, mert ugy gondolkoztam, hogy ha ezt elérjük, oly fegyverünk van, a melylyel lassanként elérhetjük a függetlenséget és önállóságot politikai téren is. De azon percztől fogva, midőn Tisza a bécsi alkut előterjesztette, én az akkori kormánypárti klubban egy perczig sem haboztam ellene felszólalni, és az ennek folytán megindult vita nyomán 80 képviselővel együtt kiléptem a kormánypártból és ellenzéket képeztem.

Engedjék meg uraim, hogy most áttérjek arra a kérdésre, hogy a jelen körülmények közt mit lehet tennünk azon czél elérésére, melyet mindnyájan óhajtunk, hogy hazánk függetlenségét és önállóságát megalapithassuk.

Erre nézve én azon nézetben vagyok, — hogy legelső feladatunk abban áll, hogy minden rendelkezésre álló eszközzel — anyagi jólétünk fejlesztésére törekedjünk — mert mai nap ez dönt a nemzetek sorsa felett, a helyzet hogy milyen, nem akarom bővebben jellemezni; tény, hogy mezőgazdasági állam vagyunk e mai napig és ez tovább nem maradhatunk. Miért nem maradhatunk? A trucz-politika nem ér semmit, nekünk körül kell tekintenünk a világon, és látni, hogy mi történik. Es mi történik? Az, hogy azon óriási területü szüz földü államok, melyeket tengerentuli államoknak szoktak nevezni: Amerika, Ausztrália s Dél-Afrika nagy mértékben hozzálátnak a mezőgazdasághoz, óriás területü földek vannak ott, melyeket csak be kell szórni, hogy dus aratást adjának. E földeket angol kitartással, angol tőkeerővel müvelés alá veszik, gőzekéket akasztanak bele és termelik nem holdanként, hanem mértföldenként azon terményeket, melyekkel ast hittük, hogy mi dominálunk a piaczot. A tény az, hogy mikor azt hittük, hogy Magyarország buzája nélkül a világ nem existálhat, ime kiderült, hogy például a mi a buzát illeti, mindössze 3 százalékát állitja elő Magyarország az Európában elfogyasztott buzának. Ezen téren nem versenyezhetünk tartósan, nekünk más tért kell keresni. A külpiaczról kiszoritanak a tengeren tuli államok, továbbá Románia és Oroszország. Nekünk tehát szükséges, ha a mezőgazdaságot fenakarjuk tartani, szükséges, hogy a bel piaczon gondolkozzunk fogyasztókról. Ki legyen, ki lehet e fogyasztó? — Az ipar.

Ha mi azt mondjuk, hogy Magyarországon az ipart mindenáron fejleszteni kell, ez nem azt jelenti, hogy a mezőgazdaságnak ártsunk, hanem azt, hogy mentsük meg mezőgazdaságunkat azáltal, hogy adjunk neki fogyasztókat, vevőket és adjunk neki társakat a teher viselésben, mert az állami terhek már oly nagyok, hogy mezőgazdaságunk azokat egy maga többé el nem viselheti. — Ezt jelenti az ipar fejlesztés eszméje.

Hogy micsoda eszközökkel lehet az ipart fejleszteni, — igaz, hogy a leghatalmasabb eszközöket az önálló vámügyet, önálló bankot, és pénzügyet kiadtuk kezünkből, erről 10, illetve 8 esztendeig már nem lehet többé szó. Elég sajnos hogy igy van.

De annál szükségesebb azon eszközöket megragadni, melyek által mégis lehet valamit tenni. Es mik azon eszközök? Hát uraim Magyarországon van körülbelül egy félmillió iparos, ki tengődik, alig tud miből élni, azért, mert a rendezetlen iparviszonyok szétzilálták az egész iparosságot és lehetetlenné tették azt, hogy a magyarországi kézmüipar egyenlépést tartson a külföldel. Első teendőnk odahatni, hogy az ugynevezett korlátlan iparszabadságnak észszerü megszoritásával igyekezzünk oly állapotokat teremteni, hogy Magyarország kisiparos osztályai hivatásuknak megfelelhessenek, lépést tarthassanak a haladó külfölddel és versenyképesek legyenek. Azonkivül fejlesztenünk kell azon gyártási ágakat, melyeknek készitményeit tömegesen hoztuk be a külföldről, illetőleg Ausztriából. Ami a nagy gyáripar fejlesztését illeti, megjegyzendő, hogy a kézmüipar és gyáripar nem ellenségei egymásnak. A gyáripar nak más feladatai vannak, a kézmüipar nak ismét mások. A kettő egymást kiegésziti és támogatja, ott, hol virágzó gyáripar van, virágzik a kézmüipar is, hol a kézipar pang, ott a gyáripar is hanyatlik. Továbbá oda kell hatni, hogy azon vidékeken, melyek gazdaságra nem alkalmasak, iparlepek keletkezzenek, melyek ellássák az országot a szükséges iparczikkekkel és hogy ott is gyarapodjék a népesség, mely terményeinket megvegye, igy jólét lesz ott is, itt is.

En az ipar kérdésekbe ez alkalommal nem akarok mélyebben behatolni, ha netalán kedvezni fog a szerencse önöknek is, nekem is, akkor lesz alkalmam nem csak szóval, hanem tanácscsal és tettekkel is közre működni abban, Debreczen iparának felvirágoztatása, és arra, hogy e város ipari tekintetben is — mint hivatva van ezen nagy alvidék központja lehessen.

Nem akarok továbbra is vissza élni beteges türelmükkel, csak egyet emlitek még fel. Mai nap már annyira mégis eljutottunk, hogy az ipar nemcsak szó többé, hanem jelszó, a magyar nemzet fejlesztésének jelszava. Ez nagy haladás. Es nagy jelentőséget tulajdonitok annak, hogy a legmagyarabb város Debreczen solidaritásba hozza magát az iparos törekvésekkel és az által, hogy oly egyént kiván képviselőül választani, ki bármily csekély hatásu működésének czéljául a hazai ipar felvirágoztatásában keresi. Ezáltal uraim egy más czél is elértetik. Önök talán emlékeznek az 1848 előtti iparos mozgalmakra, tudhatják jól, hogy az ipar fejlesztés zászlaját azok lengették, kik Magyarország függetlenségének, önállóságának is harczosai voltak. Azáltal hogy Debreczen város magát az iparfejlesztési mozgalmakkal azonositja, nemcsak a haza önállóságának tesz szolgálatot, hanem ujra összeköti a fonalat, mely 1848-ban szétszakadt. —

Uraim befejezem beszédemet! Magyarország helyzete nagyon kritikus, annálfogva, hogy különféle idegen nemzetiséggel van nem csak körülvéve, hanem részben idegen nemzetiségekből van alkotva, idegen nemzetiségek képezik Magyarország nagyrészét, s ezen körülmény Magyarország helyzetét nehezebbé teszi minden más államénál. Ha azt kérdjük, hogyan volt az mégis lehetséges, hogy mindezek daczára Magyarország egy ezredéven át fennállott? Eunek titka abban rejlik, hogy a magyar nemzet államalkotási erővel birt. Abban az időben, midőn a fegyveres erő volt a főtényező a nemzetek életében, Magyarország fegyveres kézzel, vitézséggel megtudta védeni a szárnyai alá menekült idegen nemzetiségeket. Ma midőn a nemzetek sorsa felett nem a fegyver, — az igaz, hogy a fegyver is, — igen de még nagyobb mértékben a békés verseny az iparverseny, anyagi jólét dönt, a magyar nemzetnek államalkotó tehetségét be kell bizonyitani azáltal, hogy a területén lakók anyagi és szellemi jólétét szinte megtudja védeni. — Akkor uraim! ha erre képesek vagyunk, jövőre is fenn fog állani egy másik ezer esztendeig, (éljen!!) ha nem vagyunk erre képesek, akkor nem ment meg semmi. Es a jelenlegi rendszer oda vezet, hogy nem leszünk képesek megtenni! Hiszen ha mi magyarok saját kormányunk ellen el vagyunk keseredve azon politika miatt, melyet folytat, mit várunk idegen elemektől, melyek a kormány politikáját egynek veszik a magyar nemzet politikájával.

Nekünk tiltakozni kell ez ellen, be kell bizonyitani, hogy nem az a magyar nemzet politikája. Ez által lefegyverezzük ellenelnket; oda kell törekedni, oly politikát teremteni, mely jólétet biztositson, akkor biztositotta fennmaradását.

Ez ut a nemzet önállóságára, függetlenségére s egyszersmind ezzel összeköttetésben az anyagi jólétre is vezető. Es van reményem, hogy czélunkat ez uton elérhetjük, s azt mondom, hogy nagyobb reményem van mint bármikor, mert a nemzet mindinkább meggyőződik, hogy mi a helyes, tisztán lát, — és nem hagyja magát többé elámitani. Uraim, ne hagyják önök sem magukat elámittatni, lengesék a függetlenség zászlaját s azt a magyarok istene meg fogja áldani.

*

Hatalmas, dörgő éljenzés resz kedtette meg a levegőt s ezután a párt elnöke intézett még nehány szót a választó polgárokhoz, mire a nagyszámu közönség szétoszlott.

*

Helfy Ignácz képviselőnk s Mudrony Soma jelöltünk a függetlenségi párt elnöksége kiséretében meglátogatták ezután a függetlenségi kör helyiségét, megtekinték a főiskolai épületet, emlékkertet, s azután vissza tértek szállásaikra.

UJDONSÁGOK.

* **Képviselők** és képviselőjelöltünk a maradéli vonattal a fővárosba visszautaztak.

* **Himlő járvány**. Városunkban mint értesülünk, a himlő járványként ujra fellépett. — Figyelmeztetjük a szülőket, hogy gyermekeikre lehetőleg vigyázzanak.

* **A debreczeni iparos ifjuság** jövő vasárnapi mükedvelői előadására, mint velünk tudatják, a budapesti népszinház népszinműénekese s közönségünk egykori kedvencze Egri Kálmán le fog érkezni, s az előadandó „Rokkant huszár“-ban a czimszerepet játszandja. Felhivjuk ez élvezetes előadásra a t. közönség figyelmét.

* **Helfy Ignácz** képviselőnk és képviselőjelöltünk Mudrony Soma tiszteletére tegnap este a Király féle vendéglőben rendezett társas vacsora kitünően sikerült. Mintegy három százan jelentek meg a vendéglő nagy udvarán, legtöbbnyire a III ik kerület választó polgárai közzül. A vacsora folyama alatt számos kitünő pohár köszöntő mondatott Kossuth Lajosra nagyhazánkfiára, Helfyre és Mudrony Somára. A vidám kedélyleyl folytatott vacsora, mely alatt a tüzoltó zenekar müködött, a késő éjig tartott, a midőn is a közönség legszebb rendben szétoszlott.

* **A nagyváradi iparos-képző-egylet** sajat alaptőkéje gyarapitására 1880. évi junius hó 12-ik napján a „Fekete Sas“ nyári mulatóhelyiségében zárt körü tavaszi táncmulatságot rendez.

* **Barcsay tanácsnok** ur felkéretik, hogy a hajdujat öltöztesse vissza hajdu uniformisba, mert hiszen polgári ruhában is felösmerik házalása közben. Vagy ugy tán rebachot lehet érte a contóba feltenni? Több választó polgár.

* **Szabó Bandi kitüntetése**. Bécsből értesitik lapunkat, hogy a Burgszinház tagjai által tegnap rendezett bucsuestély alkalmával Szabó Bandit szintársulatunk volt jeles tagját, a bécsi magyar ifjuság ezüst-serleggel jüntette ki.

* **Tiszai Dániel** örököseinek könyvnyomdájában egy 14—15 éves jó házból való fiu tanonczul azonnal felvétetik. — Értekezhetni a nyomdahelyiségben. (piacz, Vecsey ház.)

(x) Nagyhatvan-utcza 1576. számu házban (régi Vay-ház) lakik: **Dr. Fáy Márk** orvos- sebész-tudor és szülész. Rendel d. e. 9-ig, d. u. 3—4 óráig.

---

x **Dr. Tihanyi Sámuel** orvos-, sebész-, szülész-, szemtudor, fülorvos, s a bécsi közkórház másodorvosa értesiti a nagyérdemü közönséget, hogy lakását nagy-csapó utczáról hagymatér 16 sz. alá helyezte, hol is rendel délelőtt 9-ig, délután 3-ig.

Szabó József,
felelős szerkesztő és kiadótulajdonos.

Csaknem ingyen!

Az „Egyesült Britanniaezüst gyár“ csődtömegétől átvett óriási készlet igen nagy fizetési kötelezettségek miatt 75%-sel a becslési áron alól eladatik. Csak 7 frt 25 krért kapni egy **britannia ezüst evőkészletet**, (a mely ezelőtt 35 frtba került) u. m.

6 asztali kés kitünő acélpengével,
6 valódi angol brit-ezüst villa,
6 erős (massiv) brit-ezüst evőkanál,
6 finom brit-ezüst kávéskanál,
1 nehéz brit-ezüst levesmerő kanál,
1 erős brit-ezüst tejmerő kanál,
6 finom cisellirozott tálcza.
6 kitünő kristály késtartó,
3 szép erős tojáspohárka,
3 remek legfinomabb czukortálcza.
1 kitünő bors- és czukortartó,
1 finom theaszürő,
2 gyönyörü salon gyertyatartó, (48 darab)

Megrendelések utánvétel mellett vagy előleges pénzbeküldés mellett az egyesült Britannia ezüst gyári raktár.

(Wien) **Bécs, II. Untere Donaustrasse 43.**
(197.)

Debreczen, 1880, nyomatott Tiszai Dániel örökösei könyvnyomdájában.